

Zini, sargā, copē!

Tīrīšana Salacā rit pilnā sparā

Salaca priecē ne tikai ar savu ainavisko krāšņumu, bet tā ir arī vienīgā lašu indeksa upe Baltijas jūras dienvidu pusē. Pēdējo gadu laikā aizvien aktuālāka kļūst upes aizaugšana, ko ietekmē gan klimata izmaiņas, gan citi faktori. Salaca kļūst seklāka, lašu berzes vietās izgulsnējas duļķes, upe nespēj nodrošināt optimālus sugu un biotopu saglabāšanas apstākļus. Tāpēc gadu no gada nepieciešama atkārtota lašu nārsta vietu tīrīšana.

Biedrība Makšķernieku klubs «Salackrasti» jau ilgāku laiku cenšas saprast, kā atvieglot un vienlaikus uzlabot upes attīrīšanu, jo ūdensaugu izplaušana vēlamo rezultātu nedod. Šogad darbs Salacā uzņēmis daudz lielākus apgrīzienus – pirmo reizi izmantots tiek jaunais Kobelco ķēžu ekskavators. Salackrastu vadītājs un valdes loceklis Atis Apelis atgādināja, ka doma par efektīvāku attīrīšanas metožu ieviešanu bijusi jau sen. – *Ideja radās Zviedrijā, kur braucu makšķerēt. Sāku interesēties un atradu, ka valsts ziemeļos izmanto ekskavatorus, lai upēs iebērtu nārsta materiālu. Sapratu, ka tāda veida tehnika noderīga varētu būt arī mums. Iepriekš apsvērām iespēju izmantot ritenkratoru, bet upes krasts ir mīksts un grunts nelīdzena, tādēļ bija jāmeklē cits risinājums. 2005. gadā izmēģināts tika buldozers, kas deva īslaicīgu rezultātu, – skaidro sarunbiedrs.*

Projekta izstrāde vainagojusies panākumiem

Darbs pie ekskavatora iegādes projekta aizsākās jau 2020. gada vasarā. Sākumā bija nepieciešami vadošo instanču atzinumi, un 2021. gadā tapa projekts *Straujteču biotopu un laša nārsta vietu atjaunošanas spectehnika*. Tas iesniegts Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) atklātā projektu konkursa *Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gadam pasākuma Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana* aktivitātē *Atbalsts vides resursu vairošanai un klimata pārmaiņu mazināšanai teritorijā*. Projektu, kura izmaksas bija 140 239 eiro (90 000 eiro Eiropas Savienības publiskais finansējums, bet 50 239 eiro Salackrastu līdzfinansējums), atbalstīja. – *Pateicoties piešķirtajiem līdzekļiem, varējām iegādāties ķēžu ekskavatoru, kas aprīkots ar grunts iridnātāju un hidraulisko ūdens sūkni un piemērots darbam straujtecē. Darboties sākām augusta beigās un plānojam turpināt līdz 15. septembrim, – stāsta A. Apelis. Sākumā bijusi neliela aizkavēšanās, jo bija jāizstrādā tehniskie noteikumi. Tā kā Salacai nav dabas aizsardzības plāna – vadlīniju darbību veikšanai upes teritorijā –, tad vajadzēja sagaidīt ekspertu atzinumus. – Tehniskos noteikumus pieprasījām teritorijai no Salacgrīvas tilta līdz Rozēniem. 25. jūlijā saņēmām dokumentāciju un atbilstoši nosacījumiem turpmākos piecus gadus varam darboties visā šajā posmā, – stāsta A. Apelis un piebilst, ka saskaņošana nepieciešama ne tikai ar vadošajām iestādēm, bet arī ar upei pieguļošo zemju īpašniekiem. Lai piebrauktu tīrīšanas vietai, nākas šķērsot privātpašuma teritoriju, bet vienoties ar saimniekiem ne vienmēr esot viegli... Tomēr būdams*

Izmantojot jauno ķēžu ekskavatoru Kobelco, veiksmīgi sākusies Salacas tīrīšana

vietējais, kopīgu valodu un risinājumu A. Apelis spējis rast gandrīz vienmēr.

Kobelco ekskavators izrādījies vispiemērotākais

Izvēloties tehniku upes attīrīšanai, vērā ņemta ne tikai cena, bet arī tehniskās specifikācijas. Pats galvenais nosacījums – pārvietošanās un darbu veikšana upē. Japāņu kompānija Kobelco, kas līdzās Hitachi un Cat atzīta par vienu no vadošajām ekskavatoru ražošanā, piedāvājusi vislabāko risinājumu. Salackrastu vadītājs norāda, ka iegādātajai teknikai izmantotas bioloģiski noārdāmās eļļas, kas noplūdes gadījumā izšķīst ūdenī un kaitējums dabai ir minimāls. Tāpat ražotājs nodrošina drošu pārvietošanos ūdenī. Atšķirībā no buldozera ekskavators tumšzaļās niedres, kas saaugušas upē, spēj izcelt ar visām velēnām un novietot krastā. – *Baltijā esam vienīgie, kuri izmantojam speciāli aprīkotu ekskavatoru upes attīrīšanai. Nevienam mums nepateiks, kā būs pareizi vai nepareizi. Pašiem jāeksperimentē un jāskatās, kā darbus paveikt iespējami kvalitatīvāk un ātrāk. Šogad plānojam iztīrīt hektāru lielu platību. Ja Salacā ir 20 ha, tad vismaz vienu divdesmito daļu būsīm sakopuši. Kaut ko tādu paveikt ar rokām vai citu tehniku nebūtu iespējams. Jāizdara pēc iespējas vairāk, lai būtu labāks nārsts un lielāks skaits lašu mazuļu, – vērtē sarunbiedrs.*

Iepazīties ar ekskavatora izmantošanu upē ieradusies arī ražotājfirmas Kobelco pārstāvji no Anglijas, kuri veido informatīvos un reklāmas rullīšus. Vizītes mērķis bija izveidot sižetu, kurā atspoguļotas Kobelco tehnikas izmantošanas iespējas. Šīs lielās ražotājfirmas tehnika tiek eksportēta uz dažādām pasaules valstīm, bet firmas pārstāvjiem ekskavatora izmantošana upes tīrīšanai esot bijis kas jauns, jo Anglijā un Īrijā problēma ar upju aizaugšanu neesot aktuāla.

Biedrības vadītājs stāsta, ka arī Salacā 90. gados situācija bijusi daudz labāka, bet pēdējo 20 gadu laikā tā manāmi pasliktinājusies. Savu ietekmi atstājušas klimata pārmaiņas – ziemas kļuvas daudz siltākas, upe vairs neaizsalst. Zināmas problēmas sagādā arī Burtņieks. – *Tiek uzskatīts, ka jau padomju laikos ezerā nosēdies minerālmēslu slānis, kura daļiņas plūst lejā pa upi. Ūdenī sastopamais mēslojums un barības vielas rada piemērotus apstākļus, lai zaļās niedres augtu griezdamās. Vēl jau savu dara mežsaimniecība un lauksaimniecība. Pagaidām mēs cīnāmies ar sekām un darām visu, lai Salacā būtu pēc iespē-*

Pateicoties jaunajai teknikai, no ūdens var izcelt velēnas ar visām saknēm un upe pamazām atgūst tās iepriekšējos apmērus

jas vairāk vietu nārstošanai. Jau tagad, uzsākot darbus un paplašinot upi, redzam, ka ūdens kustība kļuvusi vienmērīgāka, – stāsta A. Apelis. Kā pozitīvo viņš min upes mazapdzīvotību un mežainos krastus, kas veic filtrēšanas funkciju. Tomēr arī šeit jā-sāk rīkoties laikus, jo baltalksnis kā viens no filtrētājiem savu laiku nodzīvojis, tālab jādomā, kā uzlabot krastos esošo mežu stāvokli.

Jārūpējas arī par ūdens kvalitāti un blakus esošajiem mežiem

Salackrastu vadītājs informē, ka biedrība iesaistījusi LIFE programmas projekta *Straujteču atjaunošana un upmalas pieguļošo mežu apsaimniekošana* izstrādē. Tā mērķis ir uzlabot ūdens kvalitāti Salacā un vienlaikus izstrādāt dabas aizsardzības plānu. – *Tas būs apjomīgs projekts, kurā iesaistīts vadošais mežzinātnes ideju, pētījumu un lietišķo izstrādņu centrs Latvijā «Silava», zinātniskais institūts BIOR, Dabas aizsardzības pārvalde un Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Visi kopā ar savām zināšanām un pieredzi esam gatavi ieguldīt darbu un uzlabot situāciju Salacā. BIOR pārziņā ir zivis, “dabiniēki” strādās pie dabas aizsardzības plāna, «Silava» izpētīs situāciju upmalas mežos, bet meteoroloģijas centrs sasaitīs ūdens kvalitāti ar biotopiem, kas aug ūdenī. Ja mūs atbalstīs, tad 2–3 gadu laikā būs jāiztīra visi šie 20 ha, – uzskaita biedrības vadītājs. Projektā ietverta arī*

mazo upju šķēršļu likvidēšana. Piemēram, uz upes labā krasta pietekas Glāzupes, kas Salacā ietek lejpus Rozēniem, atrodams vecu dzirnavu paliekas. Pārvietojot akmeņus, ievērojami uzlabotos ūdens plūsmas un zivju pārvietošanās iespējas.

Projekta izstrādes gaitā rīkotas vairākas tikšanās platformā ZOOM, arī ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju notiek regulāra komunikācija. – *Projekta īstenošanas gaitā mums būs dažādi izglītojoši pasākumi – apmācība un semināri, kuros plānojam iesaistīt arī jauno paaudzi. Mūsdienās jauniešu interese par makšķerēšanu aizvien samazinās, kas ir diezgan bēdīgi. To redzam pēc mūsu kluba biedriem, kuru kļūst aizvien mazāk – gados vecākie aiziet, bet jauni vietā nenāk, – atzīst biedrības vadītājs. Viņš audzis pie upes un makšķerēšana pašu saistījusi jau no bērnības, tādēļ jūtas atbildīgs par Salacas stāvokļa uzlabošanu. – Plānu un ideju ir daudz, bet visam vajadzīgs finansējums, tāpēc daudz laika pavadām, strādājot pie projektiem un līdzekļu piesaistes, – norāda A. Apelis.*

Jau kādu laiku makšķernieku klubam izveidota arī mājaslapa www.salaca.ir, kur apkopota būtiskākā informācija – aktualitātes, jaunumi, aktīvās atpūtas iespējas un viss, kas jāzina par licenču iegādi. Kluba mērķis ir ne tikai darboties un iesaistīties upes stāvokļa uzlabošanā, bet arī sabiedrības informēšana un izglītošana.

 Sākums – 6. lpp.

Katvarezerā tikās ALDA kausa izcīņas dalībnieki

Augusta trešajā svētdienā Katvarezerā copes veiksmi izmēģināja 19 komandu, ko veidoja gan vietējie, gan kaimiņu pašvaldību makšķernieki. Norisinājās Limbažu novada pašvaldības aģentūras ALDA rīkotā Sudraba ceļojošā ALDA kausa izcīņas 4. posms. Sacensību organizators, aģentūras pārstāvis Jānis Remess norādīja, ka laiks zivju ķeršanai pat ļoti labvēlīgs – nebija pārlieku karsts un pūta neliels vējš. Zivīm tā nešķita – pēc lielā karstuma tās, šķiet, vēl nebija gatavas aktīvi baroties. Kopumā copmaņi tika pie 10,6 kg ieskaites loma. Taču ir arī laba vēsts – bija daudz zemmēra zandartu un līdaku. Tas liecina, ka aug jaunā zivju paaudzē.

Pirmais sacensības noslēdza valmierietis Janeks Lācis, kurš ALDA kausa izcīņā

Katvarezerā pārliecinoši uzvarēja komanda *Lauztie airi* – Vladimir Komarovs (no kreisās) un Imants Grabovskis

startēja pirmoreiz. Viņš tikai pirms pāris dienām atlidojis brīvdienās uz Latviju no Anglijas. Brālis Mareks, kurš jau vairākkārt piedalās šajās sacīkstēs, aicinājis līdzī. Brālis bija ticis pie loma, bet Janekam nevei-

cās. Par loma iztrūkumu sarunbiedrs gan nebēdāja. Galvenais bija būt pie ūdens, svaigā gaisā. Makšķerēšana viņu aizrauj jau no bērnības. No mūsu zivīm vislabāk patīk ķert līdaku. Būdams Anglijā, viņš jūrā makšķerē skumbrijas. Šāds copes veids esot diezgan izaicinošs. Pēc ilgāka pārtraukuma ALDA kausā startēja limbažnieks Valters Prīlāgs (komanda *Volters&Volters*), kurš citkārt to nav varējis darba dēļ. Parasti mačos diezgan labi ķeroties, bet šoreiz tik veiksmīgi neklājās. Iespējams, viņš tiks arī uz nākamo sacensību posmu. Sarunbiedrs ikdienā copē kopā ar dēlu, kuru arī aizrauj šī nodarbe.

Katvarezerā posmā uzvaru svinēja komanda *Lauztie airi* (Vladimirs Komarovs un Imants Grabovskis). Viņu lomā bija 2,39 kg smags zandarts. Uzvaru nesošā zivs Imantam piecōpējusi aptuveni maču vidū. Tā dabūta ar velcēšanu. To, ka zivs liela, varēts uzreiz just – tā nav gribējusi uzpeldēt. Šis, starp citu, sarunbiedram bija šogad lielākais noķertais zandarts. Gaidījis gan, ka sacīkstēs tiks pie vairāk zivīm. – Prieks, ka vismaz kaut ko noķērām. Vienā brīdī, kad

ķērās tikai mazie, ko atlaist atpakaļ, šķi-
ta, ka diena beigsies ne tā. Tāpat prieks,
ka mums aizvien izdevās noturēt 1. vietu.
Nākamajā posmā atliek tikai tā turpināt, –
teica sarunbiedrs. Otro vietu ar 1,69 kg lie-
lu lomu ieguva komanda *AB&AB* (Aivars
Balodis un Andris Briedis), bet trešie ar
1,22 kg zivju bija *Mepps* (Aivis Balodis un
Māris Kārklīns). Komanda *Hāni* (Aivars
un Andrejs Hāni) palika 4. vietā. Viņu lo-
mā bija visu trīs sugu plēsēji, kas garantētu
kopsvara (1,19 kg) reizinājumu ar koefi-
cientu 1,5 un attiecīgi nokļūšanu augstākā
vietā. Diemžēl zandartam līdz sacensību
ieskaites mēram (vismaz 48 cm) pietruka
dažu milimetru. Kad paši laivā mērījuši,
visi bijis kārtībā. Līdzīga situācija bija vēl
dažiem makšķerniekiem gan ar zandartiem,
gan līdakām. Secinājums? Zivis līdz sacen-
sību noslēgumam nedaudz sarāvušas.

Pēc četriem ALDA kausa izcīņas pos-
miem vadībā izvirzījās komandas *Lauz-
tie airi*, *Hāni*, *AB&AB*, *Lielais loms* (Aud-
ris Kalniņš un Jānis Ozoliņš), *JG* (Jānis
Bitenieks un Guntis Grinbergs) un *Asaru
bieds* (Didzis Sprukts un Uldis Kalniņš).
Nākamais kausa izcīņas posms – 18. sep-
tembrī Āsteres ezerā.

Vairāk attēlu – *Ausekļa mājaslapā*, sada-
lā *Galerijas*.

Klimata pārmaiņas ir katalizators jau esošām vides nebūšanām

Pēdējās dienās piedzīvojām pēdējo šīs vasaras karstuma vilni. Zinātnieki teic, ka nākamajās vasarās tādi būs arvien biežāki. Tie ir rezultāts klimata pārmaiņām, par ko arvien aktīvāk runā zinātnieki, arī dabas norises tulkojošie ļaudis. Biežāk piedzīvojam ekstremālus laikapstākļus, vasaras top karstākas, tāpat robežas starp gadalaikiem izplūst utt. Tas ietekmē ne tikai mūs, bet vidi kopumā. Par mūsu faunai un florai neraksturīgu jeb invazīvu sugu izplatīšanos jau esam rakstījuši, bet šoreiz – par ūdeņiem un to iemītņiem, kuru labbūtība galu galā skar arī mūs.

Pārāk silts ūdens mūsu zivīm nepatīk

– *Klimata pārmaiņas ietekmē visas sauszemes un ūdeņu ekosistēmas*, – teic hidrobioloģe Marta Dieviņa, SIA *Saldūdeņu risinājumi* pētniece. Lielā karstumā ūdens līmenis ezeros un upēs samazinās, kamdēļ saulē tas uzsilst jo vairāk. Bet jo siltāks ūdens, jo sliktāk tajā šķīst skābeklis. Lai arī ūdens līmenis samazinās, tur dzīvojošām zivīm un citiem iemītņiem, tostarp mikroorganismiem, joprojām nepieciešams skābeklis. Ja tā trūkst, var sākties zivju slāpšana. Speciāliste stāsta, ka pārlieku silti ūdeņi nepatīk nevienai mūsu ūdenstilpnēs mītošajai zivju sugai. Protams, būs kāda, kas iztur labāk, bet sekas varētu būt sugu daudzveidības mazināšanās.

Skābekļa nepietiekamību ūdeņī pastiprina eutrofikācijas (process, kad pārāk daudz barības vielu nonāk ūdeņī un izraisa aļģu savairošanos) sekas. Piemēram, neatfirrīti notekūdeņi nonāk ezerā, līdz ar to ūdeņī nonāk papildu slāpekļa, fosfora savienojumi, kamdēļ savairojas mikroskopiskās aļģes. Kad daļa aļģu atmirst, sākas to pūšana, kas patērē ūdeņī esošo skābekli. Tādēļ tā var nepietikt, piemēram, zivīm. M. Dieviņa norāda, ka lauksaimniecībai nav jānorit pat pie pašas ūdenstilpes, lai tās rezultātā upēs vai ezeros nonāktu kādas barības vielas. – *Viss atrodas vienotā sistēmā. Ar gruntis-ūdeņiem šādas noplūdes agrāk vai vēlāk nonāk kādā upju sateces baseinā, tai skaitā ezeros*, – skaidro hidrobioloģe.

M. Dieviņa atgādina: – *Klimata pārmaiņas ietekmē kompleksi, tās var būt esošo vides problēmu, teiksim, tās pašas eutrofikācijas katalizators*. Limbažu novada pašvaldības aģentūras ALDA pārstāvis Jānis Remess piekrīt – ezeru un upju aizaugšana ir liela problēma. Lai arī, piemēram, Limbažu Dūņezera vasarās ūdens līmenis

ierasti ir zemāks, nu maz ūdens ir arī atsevišķos Donaviņas un Svētupes posmos, tāpat citviet. Un jo zemāks ūdens līmenis, jo vairāk zeļ ūdensaugi. Šogad zivju slāpšana gan nav novērota. Pēdējais gadījums, kad zivis slāpa masveidā, bija pirms vairākiem gadiem Augstrozes Līezera. Toreiz tāda situācija bija arī Burtniekā.

Kāpjot vidējai gaisa temperatūrai, var paplašināties arī dažādu sugu izplatības areāls. Protī, pie mums ierodas un labi jūtas gan augu, gan dzīvnieku sugas, kas agrāk bija raksturīgas invazīviem. – *Tā ir liela problēma. Tās ir invazīvas sugas, kas var izkonkurēt vietējās. Tādā veidā tiek izjaukta dabā pastāvējušais līdzsvars*, – skaidro hidrobioloģe. Cik J. Remesam zināms, pagaidām mūspusē nav ziņu par neparastām ūdens iemītņu sugām. Karpu un signālvēžu, kas nav mums ierasti, te jau ir daudz, un nu atliek tos apsaimniekot, ne izskaust.

Arī cilvēks nav pasargāts

Pirms vairākiem gadiem M. Dieviņa un Vides risinājumu institūta komanda īstenoja projektu *Sabiedrības informēšana par klimata pārmaiņu izraisītājam sekām Latvijas ezeros*. Tika pētīts, kā iedzīvotāju veselību potenciāli ietekmē toksisko zilaļģu ziedēšana, jo tās pēc ziedēšanas izdala toksīnus, kas var viegli izplatīties ezera kopējā barības ķēdē. Projektā pētīja Burtnieku un Alūksnes ezeru, bet rezultātus var attiecināt arī uz citiem. Šo aļģu kaitīgie toksīni uzkrājas zivīs, taču pagaidām ietekme uz cilvēka veselību ir maza. Tiesa, nākotnē var rasties reāli veselības apdraudējumi. Lai no tā izvairītos, jāmazina iespēja ūdeņī ieplūst lauku mēslojuma un sadzīves notekūdeņiem.

– *Siltāks ūdens cilvēkiem patīk, jo tādā ilgāk var peldēties. Diemžēl tāds patīk arī mikroorganismiem*, – norāda Daina Sudraba-Livčāne, Veselības inspekcijas (VI) Vides veselības nodaļas vecākā speciāliste vides veselības jautājumos. Viņa atgādina, ka ir dažādu sugu zilaļģes. Dažas producē dermatoksīnus, kas izraisa dermatītu. Citas izdala neirotoksīnus, kas ietekmē neiromuskulāro sistēmu. Vēl kādas rada hepatotoksīnus, kas, uzņemti ar ūdeņi, var bojāt aknas. Atšķirībā no 2018. gada, kad par zilaļģēm saņemti ziņojumi pat no 30 peldvietām, šogad to savairošanās īslaicīgi novērota vien atsevišķās peldvietās.

Pēdējos gados VI biežāk saņem ziņojumus par niezi, izsitumiem vai citām alerģiskām izpausmēm pēc peldes. Viens no

to cēloņiem ir pasaulē izplatītais cerkāriju dermatīts jeb peldētāju nieze. To izraisa reakcija uz parazitāro tārpu – trematožu – mikroskopiskiem kāpuriem cerkārijiem, kas vispirms inficē gliemežus, pēc tam ūdensputnus vai ūdens zīdītājus. Tie gan nav cilvēku parazīti, un cerkārijs nevar caururt ādu, lai iekļūtu cilvēka asinsritē kā citi tropu zonā mītošie trematožu kāpuri. Peldētāju niezes riska faktori ir peldēšanās siltā, seklā ūdeņī ar blīvu veģetāciju, kur, visticamāk, mitinās ūdens gliemeži. Jau pirms diviem gadiem inspekcija, atsaucoties iedzīvotāju ziņojumiem, kopā ar pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta *BIOR* speciālistiem ievāca gliemežu paraugus Kaņiera ezera kanālā. Cerkāriju klātbūtne apstiprinājās (tie intensīvāk izdalās ūdeņī jūlijā). Gliemeži ar šiem cerkārijiem var būt arī citās ūdenstilpēs, ja tiem ir labvēlīgi apstākļi attīstībai. Peldētāju nieze ir samērā izplatīta visā pasaulē un globālās sasilšanas apstākļos aizvien vairāk arī mūsu ģeogrāfiskajā zonā.

Tāpat ir potenciāls risks, ka mūsu ūdeņos var parādīties veselību apdraudošas invazīvas sugas. Piemēram, kopš 2015. gada vasaras aizvien biežāk ziņo par patogēnās baktērijas *Vibrio vulnificus* novērojumiem. Tā dabiskos apstākļos dzīvo tropu ūdeņos, bet aizvien biežāk tiek novērota Baltijas jūrā gan pie Polijas, gan Vācijas krastiem. Pētījumi rāda, ka tās izplatīšanos palielina augsta temperatūra (jūras virsmas temperatūra >18 °C). VI pārstāve, balstoties uz Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra modelēšanas datiem, norāda, ka mūsu platuma grādos vide un klimatiskie apstākļi kļūst arvien piemērotāki *Vibrio* ģints baktēriju augšanai. Tāpat tiek prognozēts, ka klimata pārmaiņu apstākļos, peldoties atklātās ūdenstilpēs, biežāk var nākties saskarties ar brūču infekcijām (piemēram, leptospirozi), kas skar jau esošas brūces vai ādas bojājumus. Ar šādu nākotnes scenāriju mums jāreķinās.

VI speciālisti jau ilgu gadu Latvijā oficiālajās peldvietās (šobrīd tādu ir 58, t.sk. piecas Limbažu novadā) no 15. maija līdz 15. septembrim veic peldūdens kvalitātes monitoringu. Tiek ņemti vērā dažādi faktori, arī fekālā piesārņojuma klātbūtne. D. Sudraba-Livčāne skaidro, ka klimata pārmaiņas, ilgstošs karstums ūdens kvalitāti peldvietās ietekmē netieši. Proti, sausuma ietekmē samazinās ūdens līmenis ūdenskrātvēs, sarūk upju plūsma un spēja atšķaidīt piesārņojumu. Tāpat ūdens kvalitāti var pasliktināt peldētāju skaita pieaugums un

nehigiēniska uzvedība. Analizējot datus par iepriekšējām peldsezonām un izvērtējot to gadījumu skaitu, kad aizliegts peldēties vai ieteikts to nedarīt mikrobioloģiskā piesārņojuma dēļ, VI secina – biežāk šādi liegumi saistīti ar piesārņojumu pēc stiprām lietusgāzēm. Proti, ilgstošu nokrišņu rezultātā būtisku draudu peldūdeņiem rada kanalizācijas sistēmu pārplūdes, kā rezultātā rodas īslaicīgs fekālais piesārņojums. – *Tiek prognozēts, ka stipras lietusgāzes, plūdi, citi ekstremāli laikapstākļi būs arvien biežāki. Tādējādi, saskaroties ar izaicinājumiem, kas skar ūdens kvalitāti un peldētāju veselību, būtiski sadarboties pašvaldībām un peldvietu apsaimniekotājiem, lai laikus informētu sabiedrību par ūdens kvalitāti*, – norāda D. Sudraba-Livčāne.

Ietekmes ātrumu var mazināt

Saprotams, ka klimata pārmaiņas pilnībā apturēt nevaram, taču iespējams mazināt to norises ātrumu. – *Reizumis šķiet – ko tad mēs varam iesākt, ja, piemēram, Ķīna vai ASV ietekmē uz vidi mazināt necenšas...* Bet varam sākt katrs pats no sevis – piemēram, šķirot atkritumus, domāt par mazmājiņu pieslēgšanu kopējai kanalizācijas sistēmai, lai mazinātu neatūrtu noplūžu nonākšanu vidē. Viss tomēr saistīts ar sabiedrības izglītošanu. Pēdējos gados par vidi un dabu tomēr domājam vairāk. Piemēram, pirms vairākiem gadiem reti kur varēja dabūt veģetāru ēdienu, bet nu tā ir teju modes lieta, – spriež M. Dieviņa. Viņa uzsver, ka tieši sabiedrības informētība un pieprasījums pēc rīcības vides labā, vērsšanās pie politikiem un citiem lemtvarešajiem ir solis pozitīva risinājuma virzienā. – *Ir jādomā ilgtermiņā par to, kas paliks mūsu pēctečiem. Zemeslode mums tik tiešām ir viena*, – piekrīt hidrobioloģe.

Tematisko lapu atbalsta:

Par «Zini, copē!»
saturu atbild projekta īstenotājs
SIA «Izdevniecība Auseklis».

Lapu sagatavoja
Līga LIEPIŅA un Ivita RENČE